

چهره ماندگار زمين شناسي ايران

در که به رويمان گشوده مي شود، با چهره مهربان و منتظر يکي از ياران قديمي زمين مواجه مي شويم که نگاهش از محبتي عميق و قلبش از خشنودي به خاطر چندين سال کار و زندگي در عرصه زمين شناسي ايران حکايت دارد. با آرامشي که شايد از زمين و کند و کاو در دل آن آموخته، به بيان نظرات، خاطرات و نتايج علمي و تحقيقاتي خود در علم زمين شناسي مي پردازد. ايشان به عنوان استاد نمونه دانشگاههاي کشور از سوي وزارت علوم، پژوهشگر برتر دانشگاههاي تهران و چهره ماندگار زمين شناسي ايران انتخاب و معرفي شد و انتشار ۶۲ مقاله علمي در مجلات معتبر داخلي و خارجي، مجري ۱۳ طرح تحقيقاتي دانشگاه تهران، عضو پيوسته فرهنگستان علوم جمهوري اسلامي ايران، رئيس کميته زمين شناسي در حوزه معاونت پژوهشي وزارت علوم، عضو کميته برنامه ريزي آموزشي زمين شناسي شوراي عالي انقلاب فرهنگي، مدير گروه زمين شناسي دانشگاه تهران، راهنمايي پايان نامه هاي ۶۰ دانشجوي کارشناسي ارشد و دکترا را در کارنامه خود دارد. ايشان توفيق و پيشرفت خود در زمين شناسي را مديون پروردگار خود، همت و علاقه باطني و حمايت همسرشان مي داند و اميدوار است علم زمين شناسي در ايران به مدد همت بالاي جوانان علاقه مند و توجه بيشتر مسئولان بيشاز گذشته رونق يابد. دکتر علي درويش زاده پدر علم زمين شناسي ايران، که نام و چهره ايشان براي بيشتر کساني که با زمين شناسي سر و کار دارند، بسيار آشناست و شايد خاطرات جذاب و به ياد ماندني از حضور در کلاسهاي ايشان و فعاليت در صحرا براي بسياري زنده شود.

خوشحالم که این بار این دانشمند برجسته و نام آشنا مهمان چهلمین شماره ماهنامه علوم زمین و معدن است.

• ابتدا خوانندگان ماهنامه را بیشتر با خودتان آشنا کنید.

سال ۱۳۱۴ در بندر انزلی به دنیا آمدم و پس از گذراندن تحصیلات ابتدایی، دبیرستان را با کسب رتبه اول در رشته علوم تجربی در دبیرستان فردوسی انزلی به پایان بردم. در آن سالها دانشگاهها چنان وسعتی نداشت و تنها دو دانشگاه تازه تأسیس تهران و تبریز وجود داشت، به همین دلیل به تهران آمدم و در کنکور دانشگاه تهران ثبت نام کردم. من واقعاً عاشق معلمی بودم و دوست داشتم معلم باشم و برای رسیدن به این هدف و با توجه به این که دیپلم من نیز علوم طبیعی بود، در دانشکده علوم دانشگاه تهران در رشته زمین شناسی و زیست شناسی و در دانشکده کشاورزی امتحان دادم. سال ۱۳۳۷ از دانشکده علوم دانشگاه تهران در رشته زمین شناسی فارغ التحصیل شدم و همان سال به پیشنهاد استادم- دکتر یدالله سحابی- در دانشگاه تهران استخدام شدم و سال ۱۳۴۰ نیز موفق به اخذ فوق لیسانس زمین شناسی شدم.

پس از آن به فرانسه رفتم و از دانشگاه کلرمون فران در گرایش پترولوژی در سال ۱۳۵۰ فارغ التحصیل شدم و بلافاصله به ایران بازگشتم و به عنوان استادیار در دانشگاه تهران به تدریس مشغول شدم. البته سال ۱۳۶۷ برای فرصت مطالعاتی به اتریش رفتم و پس از آن توانستم کتاب «زمین شناسی ایران» را که بیشتر اطلاعات آن را از کتابخانه های اتریش جمع آوری کردم، منتشر کنم. طی سالهای ۱۳۵۵ و ۱۳۶۳ نیز موفق به اخذ درجات دانشجویی و استادی دانشگاه تهران شدم. سال ۱۳۷۲ از سوی وزارت علوم تحقیقات و فناوری به عنوان استاد نمونه دانشگاههای کشور انتخاب شدم و در دوره اول چهره های ماندگار نیز در سال ۱۳۸۰ به عنوان چهره ماندگار زمین شناسی معرفی شدم. در حال حاضر در کسوت استادی در دانشگاه آزاد اسلامی واحد لاهیجان به تدریس مشغول هستم.

• چرا پس از پایان دوره دبیرستان، رشته زمین شناسی را برای تحصیل در دانشگاه انتخاب

کردید؟

پس از اخذ دیپلم در رشته طبیعی به تهران آمدم و همان طور که گفتم تا آن موقع تنها دو دانشگاه تهران و تبریز اقدام به پذیرش دانشجوی می کردند. به دلیل این که مایل بودم در کسوت معلمی به فعالیت پردازم، پس از دو سال تحصیل در رشته علوم طبیعی - که در آن زمان دو رشته زمین شناسی و زیست شناسی دارای درس های مشترک بود- رشته زمین شناسی را انتخاب کردم و پس از پایان دوره لیسانس، در دانشگاه تهران به عنوان دبیر استخدام شدم.

• از ادامه تحصیل در فرانسه برایمان بگوئید؟

در دانشگاه تهران رتبه های نخست رشته مختلف، موفق به دریافت فرصت تحصیلی در خارج از کشور می شدند. من نیز که دانشجوی برتر رشته خودم بودم، موفق به کسب بورس دولت فرانسه برای اخذ مدرک دکتری در رشته پترولوژی شدم و پس از اتمام تحصیلاتم بلافاصله به ایران مراجعه کردم و دوباره در دانشگاه تهران به فعالیت علمی مشغول شدم. با این که شرایط بسیار مناسب و مطلوبی برای زندگی و ادامه تحصیل در آنجا فراهم بود، ولی من همواره ترجیح می دادم که در محل تولد و خاک وطنم حضور داشته باشم و از تحصیلات خود برای آبادانی و آموزش به جوانان کشورم بهره ببرم.

• اگر این امکان وجود داشته باشد که به گذشته بازگردید، آیا رشته زمین شناسی را دوباره انتخاب می کردید؟

بله، انتخاب می کردم زیرا علاقه بسیار زیادی به زمین و تنوع ظاهری آن و تفسیر طبیعت و سنگ ها و کانی ها دارم. پس از هر بار حضور در صحرا و طبیعت احساس می کنم موضوع تازه ای یاد گرفته ام و طبیعت یک مسأله تازه را به من یاد داده است. وقتی در طبیعت با رخنمون جدیدی از سنگ ها و کانی ها مواجه می شوم، احساس می کنم باید به جای حضور در کلاس و تدریس به دانشجویان، با آنها در طبیعت حضور داشته باشم و به بررسی مسائل زمین شناسی از نزدیک پردازیم. در حال حاضر نیز از حضور در کوهها و بررسی سنگ ها و کانی ها لذت می برم و همواره در خود احساس جوانی و نشاط می کنم.

• به نظر شما چه تفاوتی در دیدگاه افراد عادی با کسانی که زمین را شناخته اند، وجود دارد؟

افراد عادي جامعه در مواجهه با منظر طبيعي، کوهها و سنگها به آن چه در اولين نگاه با آن مواجه مي شوند، توجه مي کنند. زمين شناسان به کنکاش زمين و محيط پيرامون خود مي پردازند و نگاه سطحي و زودگذر به آن ها ندارند و در پي کشف دلایل تغيير شکل و تفسير ماهيت سنگ ها و کاني ها هستند.

• پترولوژي چيست و چه کاربردي دارد؟

علم پترولوژي به بررسي نحوه تشکيل سنگ ها و شرايط پيدایش آنها مي پردازد. گرايش من نیز آتشفشان شناسي است و از اولين کتاب هايي که تأليف کردم، کتاب «آتشفشان شناسي» است. در واقع مي توان گفت پترولوژي و سنگ شناسي به شناخت سنگ ها، نحوه تشکيل، به وجود آمدن و سرد شدن سنگ هاي آذرین را بررسي و این مراحل را دنبال مي کند.

• آیا پترولوژي يك علم جديد است؟

پترولوژي از زمان هاي قديم با نام «پتروگرافي» وجود داشته که به توصيف سنگ ها مي پرداخت. پتروگرافي به شرح معمولي سنگ ها از نظر ويژگي هاي ظاهري مانند رنگ، مشخصات و اندازه دانه ها مي پردازد. ولي اگر بخواهيم چگونگي پيدایش، نحوه به وجود آمدن و انجماد سنگ ها و این که سنگ ها در حال حاضر در چه وضعيتي قرار دارند، بايد از علم پترولوژي کمک بگيريم.

• از چه زماني پترولوژي وارد ايران شد و چه کسي براي اولين بار این رشته را تدریس کرد؟

زمين شناسي از زمان تأسيس دانشگاه تهران در ايران وجود داشته است. دو پروفيسور فرانسوي به نام هاي آقایان فورون و ريوير در دانشکده علوم، پتروگرافي را تدریس مي کردند و پس از آن استادم دکتر سحابي آن را درس مي داد. بعدها که درباره پتروگرافي تحقيقات دقيق تري انجام شد، به پترولوژي تغيير نام داد و پس از آن هر سنگي براي خودش شناسنامه خاصي پيدا کرد. این شناسنامه شامل اطلاعاتي از قبيل شرايط تشکيل سنگ، عمق قرار گيري در درون زمين، چگونگي پيدایش، رنگ و

شکل آن و مواد معدنی موجود است که پاسخ همه آنها در علم پترولوژی یافت می شود.

• **لطفاً درباره تألیفات و ترجمه هایی که داشتید، توضیح دهید.**

نخستین کتابی که منتشر کردم «بلورشناسی» بود که با مرحوم دکتر زریان از استادان دانشگاه تهران و دوست و همکارم نوشتیم و پس از آن، در سال ۱۳۵۸ کتاب مبانی را ترجمه کردیم که دانشگاه تهران آن را چاپ کرد. سومین کتاب من «اصول آتشفشان شناسی» بود و پس از آن کتاب دیگری در سال ۱۳۶۶ با عنوان «کانیها و سنگها» ترجمه کردم که جهاد دانشگاهی آن را چاپ کرد. سال ۱۳۶۷ کتاب «پترولوژی تجربی و کاربردهای آن» که ناشر کتاب دانشگاه تهران بود، چاپ شد. همزمان کتاب دیگری با نام «ناآرامی های زمین» را ترجمه کردم که به دلیل زلزله خیز بودن ایران، بسیار مایل بودم با زبان ساده مردم با زلزله، مضرات و شیوه محافظت از جان خودشان و اقداماتی که در حین رخ دادن زلزله باید انجام دهند، آشنا شوند و بدانند ما در زلزله شناسی جهانی کجا هستیم. پس از آن کتاب «سنگ دگرگونی» من که دانشگاه پیام نور آن را چاپ کرد نیز به عنوان کتاب سال و کمی بعد به عنوان بهترین کتاب سال دانشگاهی انتخاب شد. به جرأت می توانم بگویم تقریباً بیشتر کتاب هایی که نوشته ام یا به عنوان بهترین کتاب دانشگاهی انتخاب شده یا کتاب برگزیده وزارت ارشاد هستند. در مجموع تا کنون موفق به تألیف و ترجمه بیش از ۱۸ جلد کتاب با عنوان های بلورشناسی، مبانی زمین شناسی، اصول آتشفشان شناسی (به عنوان کتاب سال جمهوری اسلامی ایران)، زمین شناسی ایران، کانی ها و سنگ ها پترولوژی تجربی و کاربردهای آن، ناآرامی های زمین، ماگما و سنگهای ماگمایی، سنگ شناسی دگرگونی، آتشفشان شناسی، زمین شناسی پوسته اقیانوسی، چینه شناسی، دگرگونی و ماگماتیسم ایران، آتشفشان ها و رخساره های آتشفشانی و سنگ شناسی آذرین شده ام.

• **فکر می کنید رشته زمین شناسی در ایران چه کمبودهایی دارد؟**

من و همکارانم علاقه داریم کارهای تحقیقاتی را در سطح بالا انجام دهیم و این سطح نیازمند کارهای آزمایشگاهی است که متأسفانه در ایران وجود ندارد. مثلاً فرض کنید

برای رساله دکتری باید یک سری آنالیزهای ایزوتوپی انجام شود که ما در ایران نداریم و به محض این که اسم ایزوتوپ می آید، مسائل هسته ای و تعیین سن یک نمونه به میان می آید و کشورهای خارجی احساس می کنند ایران در حال تحقیق درباره مواد غیرمجاز است و به همین دلیل مانع انجام آزمایش می شوند. بنابراین وسایل آزمایشگاهی که مورد نیاز ما برای انجام مطالعات زمین شناسی است در اختیارمان قرار نمی گیرد. البته این مشکلات بیشتر در سطح دانشجویان دکتری وجود دارد و در دوره فوق لیسانس مشکل کمتر است و دانشجویان می توانند تحقیقات لازم را انجام دهند اما در سطح دکتری، دانشجویان برای تکمیل طرح های خود، باید یک مقاله در خارج و در سطح بالا چاپ کنند که به امکانات و ابزارهای آزمایشگاهی نیاز دارد که در ایران وجود ندارد.

• شما را پدر علم زمین شناسی می دانند چقدر با این عنوان موافقت می کنید؟

بعد از ۸ سال تحقیق برای نوشتن روی کتاب «زمین شناسی ایران»، سال ۱۳۷۰ موفق به انتشار آن شدم و بسیاری از محققان و دانشجویان از آن به عنوان یک کتاب مرجع یاد می کنند و شاید به این دلیل مرا به عنوان پدر علم زمین شناسی ایران می شناسند. چون قبل از من در این حجم کتابی در این زمینه نوشته نشده بود. احساس می کنم وقتی در جلسات و جاهای مختلف از من به عنوان پدر زمین شناسی ایران یاد می کنند، مسئولیتم سنگین تر می شود.

• نظر شما درباره علم زمین شناسی به عنوان یکی از علوم پایه کشور و میزان توجه مسئولان به آن چیست؟

همان طور که گفتید زمین شناسی به همراه علوم دیگری از جمله شیمی، فیزیک، ریاضی و زیست شناسی به عنوان علوم پایه محسوب می شوند که باید در رأس امور آموزشی ما قرار گیرند. زیرا زمین جایی است که همه احتیاجات ما را برآورده می کند و همین امر توجه بیشتر مسئولان رده بالای کشور را طلب می کند. علم زمین شناسی در ایران بسیار جوان است و سال ۱۹۵۷ شرکت ملی نفت ایران، نخستین نقشه زمین شناسی را برای شناسایی مناطق دارای پتانسیل نفت تهیه کرد. اگر نگاهی به جایگاه این علم در دانشگاههای کشور داشته باشیم، متوجه خواهیم شد

این رشته بسیار نوپاست و پس از تأسیس دانشکده علوم دانشگاه تهران در سال ۱۳۱۵، گروه زمین شناسی در سال ۱۳۴۲ اقدام به جذب دانشجوی زمین شناسی کرد که البته بیشتر دانش آموختگان و استادان آن دوره، از دانشگاه های کشورهای خارجی فارغ التحصیل شده بودند. در حال حاضر استادان پیشکسوت به همراه جوان ترها در پی پربار کردن علم زمین شناسی در کشورمان هستند، تا همپای کشورهای پیشرفته دنیا در این دانش پیشگام باشند.

• زمین شناسی ایران را با کشورهای همسایه چگونه مقایسه می کنید؟

خوشبختانه ایران در بخش مطالعات زمین شناسی نسبت به کشورهای خاورمیانه پیشرفت قابل توجهی داشته است. البته پیشرفت دو کشور هندوستان و پاکستان به خاطر شرایط و امکانات گسترده ای که در اختیار داشته اند، شاید بیشتر از کشورهای اطراف است ولی ایران نیز با وجود نوپا بودن و شرایط سخت پس از جنگ و برخی تحریم های موجود، توانسته همگام با فناوری ها و پیشرفت های روز دنیا حرکت کند. خوشبختانه در حال حاضر به دلیل شرایط مناسب موجود در ایران، انگیزه زیادی برای توسعه مناسبات معدنی و زمین شناسی در کشور وجود دارد و باید به آینده زمین شناسی کشور امیدوار بود.

• فعالیت های سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور درباره انجام مطالعات پایه و تهیه نقشه های زمین شناسی چگونه ارزیابی می کنید؟

در ابتدا باید بگویم سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی ایران مدیون زحمات بی دریغ و شبانه روزی مرحوم مهندس خادم است که با جدیت به توسعه فعالیت های علمی و تحقیقاتی در این مجموعه توجه داشت. در حال حاضر سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور یکی از افتخارات علمی ایران است که باید گفت در بخش زمین شناسی و اکتشافات مواد معدنی بسیار خوب عمل کرده است. ابتدا دانشمندان و محققانی مثل آقایان اشتوکلین، روتنر، گانسرو... که از سوی سازمان ملل مامور فعالیت در ایران بودند، به توسعه این علم کمک فراوانی کردند و زمین شناسان ایرانی در کنار آنها آموخته ها و اطلاعات جامع و ارزنده ای کسب کردند. آن

زمان سازمان مشغول تهیه نقشه های يك ميليونيم و يك دويست و پنجاه هزارم بود و زمین شناسي از جمله آقایان هوشمندزاده، صدرزاده، سبزه اي، افتخارنژاد، علوي و ... به تهیه آنها مي پرداختند که باید اعتراف کرد نقشه های تهیه شده در آن زمان، يکي از ارزنده ترین دستاوردهای سازمان در دوران اولیه تأسیس بوده است.

متأسفانه در حال حاضر بسياري از نقشه های تهیه شده در مقیاس های گوناگون، با آنچه روی زمین وجود دارد، تطابق ندارد. شاید بتوان گفت در حال حاضر، کیفیت نقشه ها فدای کمیت آنها شده و سازمان در بسياري موارد تنها به توسعه تعداد نقشه های زمین شناسي تهیه شده، توجه دارد و از کیفیت آنها غافل مي ماند. به خاطر دارم در گذشته کارشناسان نسبت به تهیه صحیح نقشه های زمین شناسي حساسیت فوق العاده اي داشتند و در صورتی که پس از مراجعت از صحرا احساس مي کردند برخی داده ها با مشکل مواجه هستند و از قابلیت مورد نظر برخوردار نیستند، مجدداً به محل مورد نظر مراجعه و نسبت به برداشت نمونه ها و انجام مطالعات زمین شناسي اقدام مي کردند. این در حالی است که طی سال ها، تعهد و انگیزه کارشناسان نسبت به سال های گذشته به دلایل مختلف کاهش یافته که همین مسئله موجب تهیه نقشه های زمین شناسي با خطاهای گوناگون و کیفیت پایین و عدم تطابق با استانداردهای بين المللي مي شود. نقشه هایی که آقایان دکتر لطفی، دکتر امامي، دکتر ارژنگ روش، دکتر قرشي، دکتر بربريان، دکتر نوگل و بسياري افراد دیگر تهیه کرده اند، برای زمان فعلی نیز بسیار قابل استناد هستند. کارشناسانی که طی سال های گذشته به انجام امور زمین شناسي مي پرداختند، از لحاظ فکري و شغلي در امنیت و آرامش خاطر به سر مي بردند، بنابراین همه تمرکز ذهني آنها متوجه انجام مطالعات خود به بهترین نحو بود. متأسفانه در زمان فعلی مسائل روزمره و مشکلات زندگی به قدری برای کارشناسان دلمشغولي ایجاد کرده که آنها تنها به فکر اتمام کار و مأموریت خود هستند.

• **تعامل سازمان زمین شناسي و اکتشافات معدني کشور به عنوان متولي تهیه نقشه**

های زمین شناسي با دانشگاه ها را چگونه ارزیابی مي کنید؟

بسياري از کارشناسان و زمین شناسانی که در گذشته در این مجموعه فعالیت مي کردند یا هنوز مشغول به کار هستند، جزو نخستین دانشجویان دوره زمین شناسي

بودند که من به آنها تدریس می کردم. در حال حاضر هنوز هم من به عنوان، دانشگاه با آنها که در رأس امور زمین شناسی مشغول به کار هستند، ارتباط دارم. ارتباطات در گذشته بسیار مستحکم تر از زمان فعلی بود و دانشجویان رشته زمین شناسی با علاقه و میل شدیدی به سازمان مراجعه می کردند و در صورتی که در آنجا مشغول به کار می شدند، همواره با استادان خود در ارتباط بودند. دانشجویان نیز با فضای این مجموعه و فعالیت های جاری آن آشنایی کامل داشتند. در حال حاضر علاوه بر این که آمار دانشجویان زمین شناسی در دانشگاه های مختلف به طور چشمگیری افزایش یافته، بیشتر آنها با سازمان زمین شناسی کشور آشنایی چندانی ندارند و نسبت به مجموعه ای که به طور کامل مرتبط با رشته تحصیلی آنها در حال فعالیت است، آگاهی کسب نمی کنند.

• علم زمین شناسی در زندگی انسان ها چه نقشی دارد و چرا مردم نسبت به این علم آگاهی داشته باشند؟

در جهان امروز، کشوری ثروتمند است که منابع طبیعی غنی دارد و خود در اکتشاف، استخراج و بازار فروش آن نقش اصلی را به عهده می گیرد. به همین دلیل اعتقاد دارم برای خودکفایی باید سرزمین خود را بشناسیم و از حوادث زمین شناسی آن آگاه باشیم. به طور مثال چون پس از هر مرحله خشکی زایی، امکان ایجاد بوکسیت، خاک نسوز، منگنز و تیتان وجود دارد، لذا باید فازهای مهم کوهزایی ایران را به دانشجویان یاد داد. یا با توجه به این که اورانیوم و طلا در سنگ های آذرین اسید و کروم و پلاتین در سنگ های فوق باریک متمرکز می شود یا مس در شرایط زمین شناسی خاص و در نتیجه دگرسانی های ویژه به وجود می آید، پراکندگی این سنگ ها و دگرسانی آنها را در پهنه ایران زمین مورد توجه قرار گیرد. در نهایت ما باید گسل های زلزله خیز کشور را به طور دقیق بشناسیم و به هموطنان خود معرفی کنیم و از دولت بخواهیم از سکونت مردم در مناطق خطر جلوگیری کند یا ست کم در شهرهای زلزله خیز، نکات ایمنی در ساختمان سازی رعایت شود. باید به خاطر داشته باشیم همه احتیاجات ما از زمین به دست می آید و این زمین است که مهربانانه هر آنچه درون خود دارد، در اختیار انسان ها برای ایجاد یک زندگی راحت تر قرار می دهد. اقتصاد هر کشور به طور مستقیم به زمین آن بستگی دارد. همان طور که گفتم، اگر کشورها زمین خود را

بشناسند و استفاده مناسبی از آن داشته باشند، رفاه و آسایش بیشتری برای شهروندان خود به ارمغان خواهد آورد.

• به نظر شما زمین شناسی ایران مدیون چه کسانی است؟

وقتی من به عنوان دانشجوی رشته علوم طبیعی در دانشگاه تهران به تحصیل پرداختم، زمین شناسی رشته مستقلی به حساب نمی آمد. این رشته در سال ۱۳۴۲ از زیست شناسی جدا شد و به صورت یک رشته مستقل درآمد. در آن دوره من و همکلاسی هایم به عنوان نخستین فارغ التحصیلان زمین شناسی محسوب می شدیمو افرادی از جمله مرحومان دکتر سبحانی، دکتر فرشاد، دکتر افشار و دکتر دهقان که خودشان تحصیل کرده های خارج از ایران بودند. به ما تدریس می کردند. در ادامه استادان و پیشکسوتان دیگری این راه را ادامه دادند و به توسعه علم زمین شناسی در دانشگاه ها و سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور همت گماشتند.

• از احساس درونی آنان زمانی که در دل کوه ها و طبیعت و به دور از هیاهوی شهری و دیگر انسان ها قرار دارید، بگویید.

زمین شناسان باید زمین شناسی را از زمین یاد بگیرند نه از درون کتاب ها و جزوه ها. البته یاد گرفتن مطالب تئوری نیز بسیار مهم است، ولی برای یادگیری عملی مسائل زمین شناسی باید در طبیعت حضور داشت و صدای طبیعت را که با انسان صحبت می کند، شنید تا به رموز موجود در آن پی برد. زمین شناسی که به دور از هیاهوی روزانه در طبیعت حضور می یابد، با تمام حواس خود به رازهایی پی می برد که در شرایط عادی و درون شهر به آن نخواهد رسید. من همه نقاط ایران را کاویده ام و نقطه نقطه این سرزمین را می شناسم و از همه پدیده های زمین شناسی و اشکال مختلف موجود در آن آگاهی دارم. در حال حاضر اگر به همراه خانواده در طبیعت حضور داشته باشم و در سویی دریا و سویی دیگر کوه ها و دشت قرار داشته باشد، ناخودآگاه به سویی کوه هدایت می شوم و مایلم که روی زمین حاضر شوم و پدیده های مختلف موجود در آن را بررسی کنم. در همین لحظات است که پی به قدرت بیکران خداوند می برم و از عظمت خلقت او در زمین شگفت زده می شوم.

• قدری از خانواده خود و از برخورد آنها با یک همسر و پدر زمین شناس که مدتهای طولانی از او دور بوده، برایمان توضیح دهید.

خانواده ام خوشبختانه همواره شرایط مرا درک کرده اند و سعی داشته اند شرایط کاری را به بهترین نحو برای من مهیا کنند. روزها و ماههای طولانی بود که من به دور از همسر و فرزندانم برای مطالعات زمین شناسی در کوهها و صحراها به سر می بردم و زمانی هم که به منزل باز می گشتم، در اتاقم مشغول تکمیل مطالعات و تهیه گزارش های مربوط به آن بودم. تنها مسئله ای که ما را در کنار هم نگه می داشت، فداکاری و قدرت فهم و درک بالای همسرم بود که باعث می شد من با خیال راحت به فعالیت های علمی و تحقیقاتی خود برسم. امسال روز صنعت و معدن از طرف رئیس جمهور و وزیر صنایع و معادن لوح تقدیر و یادبودی برایم ارسال کردند که همین امر موجب تشویق می شود اما به خاطر روحیه خاصی که دارم، همواره از مصاحبه با مطبوعات و رسانه ها گریزان هستم.

• چه توصیه ای به جوانان علاقه مند به تحصیل در رشته زمین شناسی و مسئولان کشور دارید؟

متأسفانه در حال حاضر قشر گسترده ای از زمین شناسان تحصیل کرده، بیکار هستند و اگر هم بتوانند در شغلی مرتبط با رشته خود مشغول به کار شوند، انگیزه چندانی برای خوب کار کردن و داشتن تعهد لازم در کارشان ندارند. دانشجویان باید با اطلاعات و انگیزه کافی وارد این رشته شوند زیرا سختی ها و مشکلات کاری موجود در آن باعث فرار بسیاری از دانشجویان از فعالیت در این عرصه می شود. مسئولان کشور نیز باید شرایط و امکانات لازم را برای تحصیل این قشر از جامعه مهیا کنند و تجهیزات آزمایشگاهی و تحقیقاتی را برای آنها بیش از گذشته فراهم کنند. باید بدانیم زمین شناسان و دانشجویان جوان ما چیزی کمتر از کارشناسان کشورهای خارجی ندارند و اگر امکانات و تجهیزات بیشتری در اختیارشان قرار گیرد، به جرأت می توان گفت در بسیاری از موارد از کارشناسان دیگر کشورها نیز برتر خواهند بود. از سویی، سرمایه گذاری دولت در بخش زمین شناسی و اکتشافات معدنی برای دستیابی به توسعه پایدار و تحقق خودکفایی کامل در کشور باید گسترش یابد تا نسل جوان زمین شناسی و معدنی کشور بیکار نماند.

• سخن آخر؟

ضمن تشکر از شما جوانان که به فکر قدیمی‌ها و پیشکسوتان رشته‌های مختلف هستید، مایلم اعتراف کنم که بسیار خرسندم که در حال حاضر در مقامی قرار داریم که از نظر خانواده، اجتماع و جامعه دانشگاهی مقبول و مناسب است و همین مسأله باعث خرسندی و افتخار من است که توانستم علاوه بر دستیابی به آرزوهای شغلی و اجتماعی خود، برای جامعه نیز مفید باشم و امیدوارم همه علاقه‌مندان نیز در این عرصه به بالاترین نقطه‌های موفقیت دست یابند.

منبع : ماهنامه علوم زمین و معدن، شماره ۴۰